

Οι διαφορετικές προσεγγίσεις της φιλοσοφίας και της θεολογίας του Απολλώνιου Τυανέως

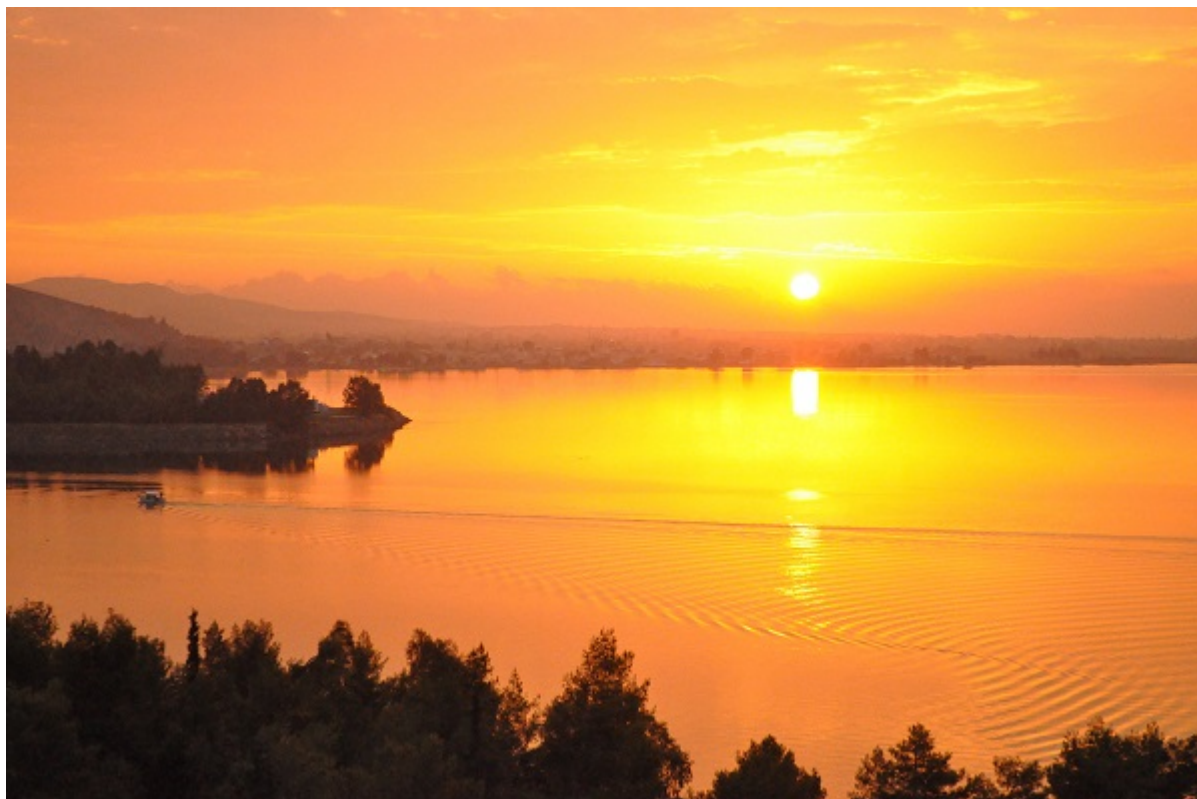
[Ορθοδοξία / Μορφές](#)

[Δήμητρα Γκουτζιομήτρου, MTh](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://bit.ly/2jmb7mf>]

Σχετικά με τη φιλοσοφία και τη θεολογία του Απολλωνίου, υπάρχει διαφορά στον τρόπο που παρουσιάζονται από τον Φιλόστρατο σε σχέση με τις υπόλοιπες πηγές. Ο Πορφύριος αντιμετωπίζει θετικά τη φιλοσοφία του Απολλωνίου, όπως διαφαίνεται στο έργο του Περί θυσιών, και ο Ευσέβιος εκτιμά τη θεώρηση του Απολλωνίου για τον Θεό, που τον περιγράφει στο ίδιο έργο ως πρώτη και μοναδική ύπαρξη, ανεξάρτητη από την υπόλοιπη δημιουργία, κατανοητή μόνο σαν καθαρό νου και σαν ύπαρξη που υπερβαίνει όλες τις άλλες σε ωραιότητα, καθώς και την εναντίωση του Τυανέα ως προς τις προσφορές υλικών θυσιών στον Θεό[40]. Βέβαια ο Ευσέβιος, για τον Απολλώνιο, όπως αυτός παρουσιάζεται από τον Φιλόστρατο, δεν τρέφει καμία εκτίμηση[41].

Ο Σωσιανός Ιεροκλής ωστόσο, κυβερνήτης της Βιθυνίας, ήταν αυτός ο οποίος ξεκίνησε να διαδίδει τον θρύλο του Απολλωνίου που έφτασε μέχρι τις ημέρες μας[42]. Ως σοφιστής και διώκτης των χριστιανών μαζί με τον Διοκλητιανό, με την πραγματεία που εξέδωσε στις αρχές του 4ου αιώνα ενάντια στον Χριστιανισμό, υποτιμώντας τη θεότητα του Χριστού και εγκωμιάζοντας την προσωπικότητα και τις ιδιότητες του Απολλωνίου, βασισμένος στο έργο του Φιλόστρατου, προκάλεσε θύελλα[43]. Η σύγκριση του Απολλωνίου με τον Χριστό δημιούργησε αντιπαραθέσεις ανάμεσα σε ειδωλολάτρες και χριστιανούς, τους οποίους εξόργισε το έργο του Ιεροκλή[44]. Με αυτόν τον τρόπο ένα πρόσωπο με στοιχεία ήρωα από το έργο του Φιλοστράτου, έφτασε ως θρύλος μέχρι την εποχή μας.

Ο θρύλος του Απολλωνίου τον κατέστησε ικανό να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τον αρχαίο κόσμο, αφού επέζησε μέσα στο εχθρικό κλίμα του Χριστιανισμού ως τα μεσαιωνικά χρόνια[45].

Στη Δύση ο Απολλώνιος έγινε ευρύτερα γνωστός την εποχή της Αναγέννησης, τότε που η μαγεία και τα έργα των κλασικών αλλά και των εκκλησιαστικών Πατέρων αποκτούσαν ξανά έντονο ενδιαφέρον. Η εικόνα που επικράτησε τότε ήταν αυτή του αντιπάλου των χριστιανών, η εικόνα που είχε πλάσει δηλ. ο Ιεροκλής, για τον λόγο δε αυτό θεωρούνταν εχθρός της Εκκλησίας[46]. Το Βατικανό στα τέλη του 15ου αιώνα ξεκίνησε να επιτίθεται με σφοδρότητα σε όσους ασχολούνταν με τις

απόκρυφες επιστήμες. Εξαιτίας αυτού, οι εκδότες του έργου του Φιλοστράτου για τον Απολλώνιο προκειμένου να μην κατηγορηθούν, είτε τοποθετούνταν αρνητικά, τουλάχιστον ως προς την άσκηση μαγείας από τον Τυανέα και την σύγκρισή του με τον Χριστό, είτε εξέδιδαν ταυτόχρονα και άλλα έργα για να ισοροπήσουν το κλίμα καχυποψίας που επικρατούσε, όπως την απολογητική πραγματεία του Ευσεβίου Καισαρείας[47].

Το ενδιαφέρον για τον Απολλώνιο μέσα από το έργο του Φιλοστράτου συνεχίστηκε και στους επόμενους αιώνες και στα μέσα του 18ου αιώνα έγινε πολύ δημοφιλής στον πνευματικό κύκλο του Διαφωτιστών, οι οποίοι ανακάλυψαν σπερματικές ιδέες του Διαφωτισμού ως προς την ηθική και τη θρησκεία[48]. Για άλλη μια φορά δημιουργήθηκαν αντίπαλα στρατόπεδα με αρνητές και διώκτες αλλά και υπερασπιστές του, ενώ στα τέλη του 18ου αιώνα κάθε νέος διανοούμενος της Ευρώπης αποδείκνυε το εύρος των γνώσεών του και τη λογοτεχνική του επιδεξιότητα έχοντας γνώση για την σύγκριση ανάμεσα στον Απολλώνιο και τον Χριστό[49]. Τον 19ο αιώνα ξεκίνησαν οι πρώτες μη μεθοδευμένες και άλλες πιο αμερόληπτες μελέτες.

Ο Απολλώνιος, όπως επισημαίνει ο Φιλόστρατος, αναδείχτηκε πιο θείος και πιο τέλειος από τον δάσκαλό του τον Πυθαγόρα, ο οποίος θεωρούνταν ως ένας από τους Ολύμπιους θεούς και συγκεκριμένα ως ο θεός Απόλλων, αφού ζούσε με ηθική τελειότητα σε όλους τους τομείς, δηλ. με σωφροσύνη, εγκράτεια, δικαιοσύνη, ανδρεία και μάλιστα χωρίς σαρκικές επαφές[50]. Σχετικά με τη δημιουργία του κόσμου και τη διακυβέρνησή του, δίδασκε ότι τα πάντα εξαρτώνται από τους θεούς, επομένως και η ζωή του κόσμου οφείλεται σε αυτούς, ενώ έλεγε ότι τα πέντε στοιχεία της δημιουργίας του κόσμου ήταν το νερό, ο αέρας, η γη, η φωτιά και ο αιθέρας[51]. Θεωρούσε την ύλη ως απουσία του καλού και έδρα της αμαρτίας[52]. Δίδασκε ότι ο άνθρωπος είναι φτιαγμένος από τη θεία ουσία και φτάνει στην τελειότητα με την αρετή και τη σοφία, ενώ για την ψυχή πίστευε ότι είναι αθάνατη και αγέννητη, και όπως ο Πυθαγόρας δεχόταν τη μετεμψύχωση[53].

(συνεχίζεται)

[40] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.141

[41] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.150

[42] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.17

[43] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.17

[44] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.17

[45] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.185

[46] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.198

[47] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.198

[48] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.212

[49] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.214

[50] ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Α., Απολλώνιος ο Τυανεύς Η δια της Προβολής του Απόπειρα Ενισχύσεως του Εθνισμού και της Καταπολεμήσεως του Χριστιανισμού, Θεσσαλονίκη 1966, ό., π., σελ.28

[51] ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Α., ό., π., σελ.32

[52] DZIELSKA, M., ό., π., σελ.142

[53] ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ, Α., ό., π., σελ.32

<http://bit.ly/2jDwvng>